

НАУКОВИЙ АЛЬМАНАХ МИСТЕЦТВА ТА ОСВІТИ
Міжнародна науково-практична онлайн-конференція
«Мистецька освіта: виклики та перспективи»

10. Остапчук Л.О. Основоположні засади розвитку та збереження співацького голосу. Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія: 36. Наук. Праць. Випуск 53 / Редкол.: В.І.Шахова (голова) та ін. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2018. С.157-162.

11. Сідорова І.С., Дабіжа К.Л., Остапчук Л.О., Плакидюк О.Ю., Стребкова Д.В. Принципи підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до основних етапів вокально-хорової роботи в школі. Актуальні питання гуманітарних наук : міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2020. Вип. 30. Т.4. С.203-209. <https://doi.org/10.24919/2308-4863.4/30.212582>

12. Liudmyla Vasylevska-Skupa, Tetiana Belinska, Kateryna Kushnir, Iryna Sidorova, Lidiia Ostapchuk. Formation of mastery of artistic and pedagogical communication of future teachers of music in the process of vocal and choral activities. Moderní věda. Praha. Česká republika, Nemoros. 2022. № 1. P. 72-82. https://drive.google.com/file/d/17iV0kthkZ_olMAWgveL_dtpnSqPZGu4Z/view

DOI:

**ХАРАКТЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ
ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА**

Білозерська Г.О., кандидат педагогічних наук, доцент
Мельник Б., здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського

Анотація. Стаття присвячена аналізу впровадження інноваційних освітніх технологій на уроках музичного мистецтва. Розглядаються ключові технології, такі як проектна, інтерактивна, мультимедійна та розвивальні, і аналізується їхній вплив на активізацію пізнавальної діяльності, розвиток творчих здібностей та формування особистісних якостей учнів. Підкреслюється, що успішність їх застосування безпосередньо залежить від рівня професійної компетентності педагога та його готовності до організації відповідного навчального середовища.

Ключові слова: інноваційні освітні технології, музичне мистецтво.

Abstract. The article analyzes the implementation of innovative educational technologies in music art lessons. It examines key technologies such as project-based, interactive, multimedia, and developmental ones, and analyzes their impact on activating students' cognitive activity, developing creative abilities, and forming personal qualities. It emphasizes that the success of

НАУКОВИЙ АЛЬМАНАХ МИСТЕЦТВА ТА ОСВІТИ
Міжнародна науково-практична онлайн-конференція
«Мистецька освіта: виклики та перспективи»

their application directly depends on the level of the teacher's professional competence and readiness to organize an appropriate learning environment.

Keywords: *innovative educational technologies, music art.*

У розвитку сучасної освіти великого значення набувають актуальні питання, пов'язані із глобалізаційними та інтеграційними процесами у суспільстві, що впливають на духовну та моральну сфери підростаючого покоління, творчий розвиток особистості, здатної до креативного мислення та самостійного прийняття будь яких рішень. Зазначене висвітлено у змісті законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про інноваційну діяльність» та передбачає дослідження та вивчення сучасних освітніх технологій у навчанні школярів, зокрема на уроках музичного мистецтва.

Про необхідність оновлених підходів до навчання школярів та необхідність застосування освітніх технологій в школі зазначено у працях В.Беспалько, І. Дичковської, О. Падалки, Н. Самохіної. Вивчення сутності та особливості поняття «інноваційні технології» висвітлено у дослідженнях В. Беспалько, П. Підкасистого, у психологічних наукових дослідженнях А. Вербицького, Л. Лук'янової. Шляхи впровадження інноваційних технологій на уроках музичного мистецтва досліджено у наукових та методичних працях Л. Гаврілової, Л. Масол.

Аналіз наукових досліджень доводить пріоритетність використання інноваційних педагогічних технологій на уроках музичного мистецтва, оскільки це забезпечує ефективнішу організацію навчального процесу, підвищує мотивацію учнів та сприяє розвитку їхніх творчих здібностей.

Орієнтація сучасної освіти на становлення особистісних якостей обумовлює необхідність удосконалення педагогічних технологій. Ключовим завданням у цьому процесі є утвердження діалогічності взаємодії між педагогом та учнем. У цьому контексті застосування інноваційних технологій на уроках музики відрізняється поєднанням активізуючих, ігрових та діяльнісних методів, які покращують засвоєння знань через комплексне використання візуальних та аудіальних засобів.

Інноваційні освітні технології відіграють ключову роль у збереженні загальнолюдських мистецьких цінностей, усуваючи застарілі підходи та закладаючи основу для соціальних змін [1]. Як зазначає О. Пехота, «педагогічна інноваційна технологія є обранням учителем стратегії,

пріоритетів, системи взаємодії, тактик навчання та індивідуального стилю роботи з учнем» [8].

Сьогодні серед найважливіших інноваційних освітніх технологій на уроках музичного мистецтва виділяють наступні:

- Розвивальні технології: ігрові (театралізовані, ділові, рольові ігри, імітаційні вправи, індивідуальний тренінг, розв'язування практичних ситуацій, комп'ютерні програми), що формують вміння вирішувати завдання на основі компромісного вибору, забезпечують всебічний розвиток дитини та сприяють розкриттю її творчого потенціалу; smart-технології, що являють собою комплекс інноваційних технічних засобів (комп'ютерних систем) для виконання навчальних завдань; технології розвитку критичного мислення, які передбачають сукупність різноманітних прийомів для активізації творчої діяльності школярів та створення умов для усвідомлення ними узагальнених знань [5]. Ця технологія сприяє формуванню креативності, відповідальності, самостійності, комунікативних умінь, набуттю навичок самооцінки, самовдосконалення, самоконтролю, вмінню ефективно співпрацювати, бути ініціативним і відповідальним.

- Евристичні технології, сутність яких полягає в активізації пізнавального інтересу учнів та організації їхньої самостійної пізнавальної діяльності шляхом створення проблемної ситуації з подальшим її обговоренням і пошуком можливих шляхів вирішення, що стимулює креативність учнів [6]. «Ефективним інформаційним засобом в процесі опанування музичної інформації є використання квестів (від англ. quest – пошук) – ігри, які передбачають послідовне виконання раніше підготовлених завдань, формують навички спілкування, лідерські уміння, здатність домовлятися та проявляти ініціативу. Квест-уроки стимулюють розвиток логічного мислення, привчають учнів розмірковувати над завданням, різнобічно оцінювати ситуацію та аналізувати інформацію з точки зору значущості, важливості та необхідності, а також дозволяє пов'язувати матеріал кількох предметів із залученням логіки та критичного мислення, дає можливість кожному учневі бути безпосереднім учасником навчального процесу» [2, с.54].

- Технології колективної творчості, зокрема технологія колективного творчого виховання, спрямовані на становлення особистості через діяльність на благо інших та формування особливого устрою колективного життя,

заснованого на принципах моралі та соціальної творчості. Ця особистісно орієнтована технологія сприяє розвитку пізнавально-світоглядної, емоційно-вольової та практичної сфер, оскільки «кожній дитині знаходиться справа за покликом, яку вона здатна організувати та виконати найкращим чином. Зазначена технологія інтегрує ділову та міжособистісну складові людської діяльності [3].

- Емоційно-художні технології – позитивні емоції активізують творчий та інтелектуальний розвиток особистості. Отже, важливим завданням є перехід від естетичних переживань, отриманих на основі мистецького матеріалу, до естетики мислення (усвідомлення та формування свідомої потреби в прекрасному), що забезпечує досягнення якісної освіти школярів. У цьому контексті розвиваються комунікативна та пізнавальна сфери особистості, вміння аналізувати, систематизувати, оцінювати мистецькі твори, формувати власну позицію та її аргументувати.

- Сугестивні технології, що базуються на психотерапевтичних методах, зокрема на засадах комунікативної психотерапії засобами мистецтва, посилюють мотивацію та загальну ефективність навчання через інтенсивний вплив емоційних факторів (задоволення, релаксація, інтеграція свідомого та несвідомого сприйняття). Навчання з використанням сугестивних технологій відбувається в умовах психологічного комфорту, що забезпечує якісну взаємодію суб'єктів освітнього процесу, і включає методи: експресивного впливу (інтонаційна та образна барвистість голосу, виразність пауз, шепіт); створення емоціогенних ситуацій (переживання успіху, здивування, відчуття прекрасного); арт-терапії (функціональна музика, функціональний колір, живопис) [6, с.132-133].

- Етнопедагогічні технології. Застосування етнопедагогічних технологій у сучасній освітній практиці ґрунтується на національних та загальнолюдських засадах, фундаментом яких виступають унікальна історія української нації, глибоко гуманістична світоглядна основа, самобутня філософія життя, а також оригінальна національна виховна система. Отже, ключовим завданням є формування особистості учнів на засадах культурно-історичного досвіду рідного народу, його традицій, звичаїв, обрядів та багатовікової мудрості [9].

- Мультимедійні технології як інноваційна форма пізнавальної та творчої діяльності. Мультимедіа є інтеграцією аудіовізуальної інформації,

керованою інтерактивним програмним забезпеченням із застосуванням сучасних технічних та програмних рішень, які поєднують текст, звук, графіку, фотозображення, відео в єдиному цифровому форматі (презентація, анімаційні ролики, віртуальні екскурсії тощо). Інтерактивний формат представлення мультимедійних ресурсів реалізується у сфері комп'ютерних ігор та у вигляді інтерактивної презентації, яка використовується на уроці та дозволяє здійснювати колаборативну роботу в реальному часі [7].

- Технологія проблемного навчання базується на поданні навчального матеріалу у формі проблемного викладу. Вчитель моделює певну ситуацію, що передбачає пошук розв'язку проблемного завдання. Таке завдання має бути актуальним, наближеним до реальних навчальних чи життєвих умов, містити посилання на цікаві факти, явища або суперечності.

- Проектна технологія ґрунтується на системній організації проблемно-орієнтованого пошуку, спрямованого на отримання реального практичного результату. Вона сприяє розвитку пізнавальних, пошукових і практичних умінь, навичок командної взаємодії, формулювання проблем, пошуку шляхів їх вирішення та критичного мислення. Проекти класифікують за: характером діяльності – пошукові, інформаційні, ігрові, творчі; змістом – музичні, театральні, історичні, міжпредметні; характером учасників – індивідуальні, групові, парні; тривалістю – довгострокові, короткострокові [3]. Реалізація проектної технології передбачає такі етапи: пошуковий, аналітичний, практичний, демонстраційний, підсумковий. Її ключовою характеристикою є активні форми самостійної роботи учнів.

- Інтерактивна технологія є однією з найефективніших у навчально-виховному процесі, оскільки базується на взаємодії та співпраці вчителя й учня, де останній виступає активним суб'єктом навчання. Відмінною рисою інтерактивної технології є використання відповідних методів і форм організації навчальної діяльності: індивідуальних, групових, колективних. Її впровадження сприяє самореалізації учнів, формуванню стійкої внутрішньої мотивації до співпраці на засадах співтворчості [10].

Отже, ефективне застосування інноваційних освітніх технологій на уроках музичного мистецтва зумовлено рівнем професійних компетенцій педагога, його обізнаністю щодо основних інноваційних технологій навчання та готовністю до їх реалізації. Водночас, упровадження таких технологій вимагає змін у навчальній діяльності учнів, орієнтації їх на самостійну

НАУКОВИЙ АЛЬМАНАХ МИСТЕЦТВА ТА ОСВІТИ
Міжнародна науково-практична онлайн-конференція
«Мистецька освіта: виклики та перспективи»

творчу роботу, вміння аналізувати мистецькі явища, розкривати зміст музичних творів, творчий задум автора та виконавця.

Список використаних джерел:

1. Білозерська, Г., Добровольська, Р., Кравцова, Н., Сідорова, І. Музичні комп'ютерні технології та інтерактивні системи навчання в професійній підготовці майбутнього вчителя мистецтва. *Мистецтво в культурі сучасності: теорія та практика навчання*. 2025. 2(5), С.60-68.
2. Василевська-Скупа Л. П., Слободиська О. А. Підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до соціокультурної діяльності засобами інноваційних технологій. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. ВДПУ ім. М. Коцюбинського. Вінниця, 2020. Вип. №. 57 С. 53-55.
3. Добровольська Р. О., Швець І.Б., Білозерська Г.О. Сучасні інновації в мистецькій освіті: музикотерапевтичні, театральньо-педагогічні та хорові технології: монографія. Вінниця, 2025. 125 с. URI: <https://dspace.vspu.edu.ua/handle/123456789/16260>
4. Зузяк Т.П., Білозерська Г.О., Кравцова Н.Є., Сізова Н.С., Кравченко І.М. Технології інтегрованого полі художнього навчання майбутніх учителів мистецьких дисциплін. Київ: Видавничий дім «Гельветика», 2022. С.30-33.
5. Кушнір, К., Білозерська, Г., & Ковальчук, В. Методика застосування інноваційних технологій навчання в диригентсько-хоровій підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва. *Мистецтво в культурі сучасності: теорія та практика навчання*. 2023. С. 21-27.
6. Масол Л. Художньо-педагогічні технології на уроках інтегрованого курсу «Мистецтво». Харків, 2015. С. 112.
7. Онофрійчук Л.М, Червоний М.В., Лановенко Н.В., Газінська Л.В. Формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва у процесі інтегрованого навчання /Мистецтво в культурі сучасності: теорія та практика навчання. Випуск 4. Київ. 2024. С. 60-66 [https://doi.org10.31652/3041-1017-2024\(4\)-08](https://doi.org10.31652/3041-1017-2024(4)-08)
8. Пехота О. М. Особистісно орієнтована освіта і технології. *Наукові праці*. Т. VII. С. 28-29.
9. Сідорова І. Сучасні інноваційні технології у вокально-хоровій підготовці здобувачів музично-педагогічної освіти. *Інноваційна педагогіка XXI століття: нові компетентності викладача закладу вищої освіти* : збірник тез. Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського. Вінниця : ВДПУ, 2024. С. 100-103.
10. Kushnir K., Bilozerska H., Sidorova I., Kravtsova N., Kostenko L. Integrated professional with training of the music teacher by means of innovative artistic and pedagogical technologies. *Laplage em Revista (International)*, 2021. 543–551 pp.